

אצל אחינו הגולים בקפריסין

הרב ד"ר גרינפלד והגב' ד"ר יהודית גרינפלד על ביקורם במחנות המעפילים בקפריסין

הרב ג. התרשם מאד למראה עיניו, איך שהשתמשו בשמיכות מיטותיהם למען התקין קירות לסוכות וישנו כל החג ללא כסות בכדי שיכלו לקיים מצוות סוכה, דוגמאות כאלו היו לרוב, כשגשמי ים-כפור הפילו את אהליהם ומיטותיהם הורטבו במים לא התאוננו על הרטיבות כי אם על העובדה הבולטת שאין מנוח ושאין קרקע לרגליהם.

הד"ר יהודית גרינפלד התרשמה ביהוד מה- משמעת המפתית השוררת במחנות בתנאים כה פרימיטיביים. למרות כל הקושיים מחיי קוץ הצעירות מעמדה, שמורות על הנקיון, על הצניעות ועל מסורת הבית, פניהן מקרינות הרבות, עדינות וצניעות של בת ישראל. למרות כל מה שעבר עליהן ישנן השגמרות בין חפציהן המנטיים את מנורות השבת מהבית — החפץ היקר בחייהן, סמל החסרות והמל' חמה בהתבוללות. את המנורות מעמידות בחדר האוכל, לקישוט במקרה של חתונה או מצווה אחרת (5 חתונות סודרו במשך ביקורם). ידים כשרונות מייצרות פרחים מנייר לחתן-כלה, יודעות לשמור על החן ועל היופי שבחיים, על סעדת שבת או סעודת החג מנצחות כעל סעודה מפוארת, אם כי הארוחה העלובה כול' לת לא יותר מאשר ארוז קר או לחם וסאר' דינים (בגלל אי הבישול בשבת). על הצד הפוליטי שבביקור טירב הרב גרינפלד לדבר, שליחותו נגמרת במסירת הד"ר למיניסטיון המושבות. אבל הוא לא מצא די מילים לשבח את התומר האנושי שבין הגילים (בכללם 800 ילדים מיוון מבין אלף הילדים), ללא הבדל מוצא או מפלגה. על הישוב הדאוג להבראתם, זלספק את צרכיהם הרחוקים.

מערב ראש השנה עד אחרי סוכות עשו הרב ד"ר א. גרינפלד, ושיא בית-הדין של קהילת לונדון, ורעייתו הד"ר יהודית גרינפלד, בקפריסין, בשליחות דתית וסוציאלית מטעם המועצה הדתית לשעת חירום שעל שם הרב הראשי בבריטניה ממוסדה של הרב ד"ר הרץ ז"ל, ושהרב ד"ר גרינפלד הוא נשיאה בפועל). השליחים הכינו דו"ח על המצב במחנות הגולים בשביל מיניסטיון המושבות, שהשליחות היתה תחת חסותו ובאשור הממשלה הבריטית. בקפריסין התראו תכופות עם המזכיר הראשי ובבואם ארצה הוזמנו למזכיר ממשלת ארץ ישראל והביאו לו מכתב מאת הגולים. בשיחה עם סופרנו מסרו הדיון גרינפלד ורעייתו מרשמיים במחנות.

עברית. מתקיימות שיתות, פגישות, וכדומה. המהסור בספרים רב הוא — בפרט אצל הד"ר יש צורך בגמרות, שולחן ערוך, סידור רים, טליתות קטנות וכמו"כ 450 זוגות תפרי לין. גם דרושים, מלונים, ספרות עברית ועיתונים. יש לציין — אמר — שבקבוצת המזרחי, כולם צעירים ואין לראות אצלם קשרי שים. הם מודרכים כנראה, על ידי זכרונות — זכרונות מהבית, זכרונות העבר, בכל מקום שתפנה תשמע שיעור, לימוד: „תנו רבנן... מבלי להגזים — יש כאן פרק של קדושה מהנהדרים בהיסטוריה שלנו. הנך משוכנע שהתנועה היא ספונטנית, רוויה כיסופי גאולה. ושאינן כח בעולם שיכול למנוע את כניסתם לארץ ישראל. הגעגועים לארץ נוגעים עד הלב והוא הדין גם אצל לא-ציונים לשעבר. קול אחד הנך שומע: ארץ! ארץ! חברו שירים משלהם — בעברית, אידית ושפות אחרות, הצד השווה שבכולם — ארץ!

„לולא הים, היינו אצלך מוזמן" — מתר' גמים שירו של אחד מאידיית. אין לתאר את בטחונם ואמונתם שבקרוב יעלו וישכחו את העבר כחלום רע, השירים, רובם מקוריים, ממש בוקעים וקיעים.

מה טיבה של המועצה הדתית לשעת חירום? בשנת 1932, לאחר שהגיע היטלר לשלטון בגרמניה, נוסדה המועצה על ידי רבה הראשי של הממלכה המאוחדת, הרב המנוח ד"ר הרץ ז"ל. אלפי יהודים, ביניהם רבנים, שובי"ם זכו וכן אלפי ילדים הועברו מגרמניה לאנג' ליה. בערבות המועצה, שהתחייבה לכלכלתם וההזקתם עד שיסודרו או יקבלו ויוות לארצות שונות, על ידי זה גיצלו אלפים מצפני הנא- צים. גם אחרי המלחמה הצליחה המועצה להעביר לאנגליה כמאתיים רבנים ומורים עד סידור העברתם לארצות הברית, לארץ ישראל וכדומה, כן הועברו אלפי ילדים לאנגליה שהחזיקום וסידרו אותם במשפחות, מוסדות וכו', מפולין באו בשתי משלחות 250 ר' 550 ילדים.

המועצה שלחה בת' כנסת נודדים לגרמניה וארצות אירופה ובלווית הצבא שידרו ברמ' קולים: „עם ישראל, שלום עליכם! אלפי יהודים יצאו ממחבואם ונתקבלו על ידי פעילי המועצה, קבלו עזרה, רשמו את דרי שותיהם וחודש קשר עם קרוביהם ומכיריהם שלא ידעו על גורלם.

בהגיע דבר גירוש המעפילים לקפריסין שיג' יה המועצה את המשלחת בכדי לקבל עדות-איה מאת נשיאה בפועל ורעייתו, מחנכת אפורסמת ועסקנית, ולשעבר מראשי פעילי „בית יעקב" בפולין.

העובדה הראשונה הבולטת לעין כל למבקר במחנות היא — הרעב, אין אחד שלא יתאונן על מנת האוכל הפגומה, גם השלטונות מבי ים את זאת ומרשים אספקה מן החוץ, נתנו ישיון לגצינט ולמועצה להביא אוכל נוסף, אבל באי עצמו אין להשיג כמעט ולא כלום. המחסור בעיקר הוא בלחם ומבוגרים מקבלים 300 גראם ליום, נשים וקטנים מקבלים פחות. לפי קביעת רופאים ש' 2667 קאלוריות ליום בהשוואה למנות הפיקוח באנגליה המגיעות ל' 2,800 קאלוריות לנפש). מספיקים לנפש, אקבלים הגולים את המינימום הזה, השלטונות ארעיים שתושבי המחנות דורשים לחם למעלה מן הרגיל ואינם מתחשבים, כנראה, בזה שאז יח' אנגליה יכולים לקנות מספר מצרכים אחרים מחוץ למנות שבפיקוח ממשלתי.

בימים הבאים יגיעו למחנה משלחות מאנג' ליה ואוסטרעליה ואומרים לפתוח קאנטינה גד' לאפשר קניית תוספות, אבל לעת עתה זוקה הזעקה: „אנו רעבים! רעבנו במשך שש שנים!" הגברת גרינפלד הרגישה שאף הם שאינם זקוקים לחיסון כמו הגולים, מצאו שאין האוכל מספיק, הנה תפריט: ארוחת בוקר — 300 גראם לחם (שצריכים לשמור עליו כל היום, יותר אין מקבלים); מארגרינה ותה. צהריים — ארוז או דייסה, תה; ארוחת ערב — תפוחי אדמה, מרק ירקות, 30 גרם בשר (בלי לחם), לפעמים מקבלים אטריות וזה בלילה. אבל הדתיים סובלים ביותר, מפני שרוב הכבשים שנשחטו הוטרפו על ידי השוחט, ובמשך שלשה חודשים יכלו לאכול בשר לא יותר מאשר 3 פעמים.

הרב גרינפלד ממשיך: באנו לראות מה נוכל לעשות בשבילם מבחינה רוחנית ודתית. חשבתי לסדר מנינים לתפילה ושיעורי לימוד, אבל לא היה כל צורך בכך, מצאתי מנינים בכל מקום. פה ושם התפללו, כל מגין לפי נוסח שלו. קול הלימוד בקצ מכל עבר. הבאתי שלשה שופרות. גם זה היה להם. מצאנו 250 צעירי „מזרחי" במחנה אחד, מהמקום הגבוה ביותר הונף דגל תכלת-לבן מעל מחנה „בני עקיבא" שבמקום. ראינו חסידי גר, וצעירות „בנות יעקב", „נוער ציוני", „השומר הצעיר", ואף עולים מהעדה הספרדית. כולם לומדים